

Õiguskantsleri Kantselei

Riho Pihlakas
info@parkimistrahv.ee

Teie 19.03.2026 nr

Meie 30.03.2026 nr 14-5/260763/2602714

Härra Riho Pihlakas

Pöördusite õiguskantsleri poole murega Europark Eesti OÜ tegevuse pärast. Kirjutasite, et ettevõtte väärkasutab isikuandmeid, kasutab ära riiklikke andmebaase ärilisel eesmärgil, rikub Transpordiameti andmevahetuslepingut. Samuti tõite välja, et endine ettevõtte töötaja lahendab kohtunikuna parkimislepingu rikkumise ja leppetrahvi nõuetega seotud asju. Samuti märkisite, et kui kohus on jätnud ettevõtte nõuded rahuldamata, loobub ettevõtte hagidest ning selle tagajärjena ei avalikustata ettevõttele ebasoodsaid kohtulahendeid.

Parkimise korraldamine eraparklates, sealhulgas tingimuste ja soodustuste kehtestamine, on iga eraparkla omaniku (või operaatori) pädevuses. Kui sõidukijuht sõidab parkimise alale või parklasse, peab ta välja selgitama parkimistingimused ja veenduma omalt poolt kohustuste täitmisest. Eramaal tasulise parkimisteenuse osutamine ja kasutamine toimub eraõiguslikus suhtes.

Kui juht eirab oma sõiduki parkimisel parkimistingimustes sätestatud korda (nt parkimise eest tasumine jms), siis võib temalt nõuda leppetrahvi. Leppetrahvi reguleerib [võlaõigusseadus](#) (vt VÕS § 158 jj). Leppetrahvi suurus on eraparkla omaniku määrata. Siiski ei saa leppetrahv olla ebamõistlikult suur (vt VÕS § 42 lg 3 p 5). Seadus näeb ette leppetrahvi vähendamise võimaluse (VÕS § 162). Leppetrahvi vaidluses saab tugineda ka hea usu põhimõttele (tsiviilseadustiku üldosa seaduse § 138, VÕS § 6).

Vaidlused parkimise ja leppetrahvinõude üle lahendatakse kokkuleppel või maakohtus tsiviilkohtumenetluses. Kui parkimise korraldaja soovib nõude maksmapanekuks pöörduda kohtu poole, peab ta tõendama, kes sõiduki parklasse parkis ja kes oli parkimislepingu teine pool. Riigikohus on märkinud, et kui autojuhi isikuga seotud asjaolude väljaselgitamine on objektiivselt võimatu või on oluliselt raskendatud selle kohta tõendeid esitada, siis saab sõiduki juhiks ja parkimislepingu pooleks lugeda sõiduki omanikku või vastutavat kasutajat, kui ta ei tõenda, et autot juhtis muu isik (vt selle kohta nt Riigikohtu 26.01.2017 otsust tsiviilasjas nr [3-2-1-82-16](#), p 24).

[Isikuandmete kaitse üldmäärus](#)¹ ei keela isikuandmete (nt sõiduki omaniku või vastutava kasutaja andmete) väljastamist eraõiguslike nõuete kaitsmiseks. Avalik-õiguslikus suhtes isikuandmete töötlemiseks peab olema seadusest tulenev alus. [Liiklusseaduse](#) (LS) § 184 lg 4 reguleerib liiklusregistrisse kantud piiratud juurdepääsuga andmete (sätestatud LS § 184 lõikes 3) väljastamist kolmandatele isikutele, kui selleks on põhjendatud õigustatud huvi. Seadus annab Transpordiametile õiguse otsustada, kas põhjendatud õigustatud huvi korral andmeid väljastada või

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta.

mitte (LS § 184 lg 4). Tegemist on Transpordiameti kaalutlusotsusega. Niisiis on LS § 184 lõike 4 tähenduses tegemist seadusliku andmete töötlemisega.

LS § 184 lõikest 4 võib isik järeldada, et liiklusregistrisse kantud ja tema isikut tuvastada võimaldavaid andmeid võidakse õigustatud huvi korral kolmandatele isikutele väljastada. Õigustatud huviks saab pidada põhiseaduse §-st 15 tulenevat õigust pöörduda oma õiguste ja vabaduste kaitseks kohtusse. Sõiduki parkimisega võidakse riivata mitmeid põhiõigusi – näiteks õigust kahju hüvitamisele põhiseaduse § 25), ettevõtlusvabadust (põhiseaduse § 31), omandipõhiõigust (põhiseaduse § 32).

Õiguskantsler on 2016.aastal kahel korral analüüsinud sõiduki omaniku või vastutava kasutaja nime ja kontaktandmete väljastamist kolmandatele isikutele ([õiguskantsleri 18.02.2016 seisukoht](#) ja [16.05.2016 seisukoht](#)). 16.05.2016 seisukohas leidis õiguskantsler, et Eesti ja Euroopa Liidu andmekaitsereeglid ei takista Transpordiametil sõiduki omaniku või vastutava kasutaja kontaktandmete väljastamist eraparkla pidajatele (vt seisukoha lk 2-4). Sõiduki omaniku või vastutava kasutaja nime ja kontaktandmete väljastamist kolmandatele isikutele on käsitletud ka kohtupraktikas (vt nt Tallinna Ringkonnakohtu otsust haldusasjas nr [3-17-321](#)).

Isikuandmete kaitse üldmääruses ning isikuandmete kaitse seaduses (IKS) sätestatud nõuete ning muudes seadustes isikuandmete töötlemisele kehtestatud nõuete täitmise üle teeb järelevalvet Andmekaitse Inspeksioon (üldmääruse art 51 lg 1, IKS § 51 lg 1, § 56 lg 1). Üheks inspeksiooni ülesandeks on andmesubjektide kaebuste lahendamine (üldmääruse art 57 lg 1 p f). Seega saab isikuandmete töötlemise küsimustes pöörduda Andmekaitse Inspeksiooni poole (olete seda ka teinud).

Põhiseaduse § 146 järgi on kohus oma tegevuses sõltumatu ja mõistab õigust kooskõlas põhiseaduse ja seadustega. Kohus peab kohtuasja lahendamisel olema sõltumatu ja erapooletu, et tagada aus ja õiglane kohtumenetlus. Riigikohus on selgitanud, et "Erapooletu on selline kohtukoosseis, kes peab kohtuasja lahendama asudes võimalikuks igasugust seadusega ettenähtavat kohtulahendit ja kes seetõttu saab õigusemõistmisel toimida ausalt ning õiglaselt. ... Esiteks peab kohtunik ... taanduma siis, kui ta kohtuasja lahendama asudes ei pea selles kohtuasjas subjektiivselt võimalikuks mitte igasuguse seadusega ettenähtava kohtulahendi tegemist, vaid eelistab selgelt ühte võimalikku lahendit teistele. Vastavalt [Eesti kohtunike eetikakoodeksi](#) p-le 25 peab kohtunik taanduma siis, kui tal on eelarvamus poole suhtes, mis takistab asja objektiivset lahendamist; kui ta on asjaosalistega lähedastes suhetes; tal on eraviisiline teave menetlusega seotud faktiliste asjaolude kohta; ta on varasemalt asjaosalisi õigusalaselt nõustanud või teab, et otsus võib puudutada teda ennast või tema perekonnaliiget. Siinjuures on oluline silmas pidada, et nii nagu mistahes teiselgi isikul, on ka kohtunikul oma hoiakute ja väärtushinnangute süsteem, millest aga ei saa automaatselt tuletada kohtuniku erapoolikust. Kohtuniku taandumise aluseks on vaid selline tema hoiakute ja väärtushinnangute süsteemist lähtuv arusaam, mis toimib tõepoolest argumentidele mittealluva ja diskussiooni välistava eelarvamusena." (Riigikohtu 07.11.2005 määrus nr [3-1-1-123-05](#), p-d 9, 11).

Kui on kahtlus kohtuniku erapooletuses, näevad menetlusseadustikud ette sätted kohtuniku taandamiseks. [Tsiiviilkohtumenetluse seadustiku](#) (TsMS) § 23 punktides 1-6 on sätestatud kohtuniku taandumise alused, mille esinemise tuvastamine ei eelda asjaolude hindamist ega kaalumist ning nimetatud aluse ilmnemisel on kohtunik kohustatud taanduma.

TsMS § 23 punkti 7 järgi ei või kohtunik menetleda tsiiviilasja ka siis, kui esineb muu asjaolu, mis annab alust kahelda kohtuniku erapooletuses. See säte annab kohtunikule suure kaalumisruumi ja kohtuniku otsus taandamise vajaduse kohta sõltub kohtuniku enda subjektiivsest arvamusel, kas ta

on võimeline asja erapooletult menetlema või mitte. Tegemist on kohtuniku diskretsioonotsustusega (vt ka Riigikohtu 28.04.2014 otsus nr [3-2-1-23-14](#), p 13).

TsMS §-s 23 toodud alustel on ka menetlusosalisel õigus taandamisavaldus esitada (vt TsMS § 24 lg 1). Kohtuniku taandamise avaldus tuleb esitada kohtule, kelle koosseisu taandatav kohtunik kuulub (TsMS § 24 lg 2). Taandamisavaldust tuleb põhistada (TsMS § 24 lg 3). Taandamisavalduse lahendamise kord on sätestatud TsMS §-s 26. Kui taandatav kohtunik või kohtukoosseis end ei taanda, siis lahendab taandamisavalduse kas ülejäänud kohtukoosseis või kohtu esimees. Kui taandamisavaldus jääb rahuldamata ja menetlusosaline kaebab edasi kõrgema astme kohtusse, siis saab muu hulgas taotleja kohtulahendi tühistamist põhjusel, et asja lahendas ebaseaduslik kohtukoosseis, kuhu kuulunud kohtunik oleks pidanud ennast taandama (TsMS § 30, § 656 lg 1 p 3, § 669 lg 1 p 3; vt ka Riigikohtu 28.04.2014 otsus nr [3-2-1-23-14](#), p-d 11-13).

Jõustunud kohtuotsus avalikustatakse veebilehel www.riigiteataja.ee (vt TsMS 462 lg 1). Kohtulahendi avalikustamise eesmärgiks on avalikkuse informeerimine, sh anda ülevaade kohtupraktikast ning võimaldada nii avalikkusele kui ka menetlusest osavõtjatele isikutele juurdepääs kohtuasjadele võimalikult suures ulatuses.

Hagimenetluses on pooltel õigus otsustada menetluse alustamise, selle käigu ja lõpetamise üle (TsMS § 4 lõiked 1-3). Loobumisavalduse esitamise ja menetlemise kord on sätestatud TsMS §-s 429. TsMS § 429 lg 4 annab kohtule õiguse jätta hagist loobumine vastu võtmata mh olulise avaliku huvi rikkumise korral. Riigikohus on märkinud, et „[...] avalik huvi on seejuures määratlemata õigusmõiste, mida kohus peab sisustama üksikjuhtumi asjaolude alusel. Arvestades TsMS § 429 seotust privaatautonomiaga, tuleb avaliku huvi mõistet tõlgendada kitsalt. Avalik huvi TsMS § 429 lg 4 tähenduses ei ole kohtu soov teavitada avalikkust ühe või teise küsimuse lahendamisel välja kujunenud õiguspraktikast või õiguslikust olukorrast. [...]“ (Riigikohtu 27.11.2024 määrus nr [2-23-116531](#), p 9). Kui kohus võtab vastu hagist loobumise, siis kohtulahend(id) tühistatakse ja tsiviilasja menetlus lõpetatakse.

Kui menetlusosalise hinnangul ei ole kohus järginud materiaali- või menetlusõigust (nt ei hinnanud korrektselt tõendeid, kohtunik ei taandunud), on tal võimalus kohtulahendi õiguspärasust kontrollida kõrgema astme kohtus. Kõrgema astme kohus kontrollib, kas alama astme kohus on kohtuasja lahendamisel järginud materiaali- ja menetlusõigust.

Õiguskantsleri ülesanded ja nende täitmine on kehtestatud põhiseaduse ja seadustega. Õiguskantsler ei tee järelevalvet avalikke ülesandeid täitvate asutuste ja isikute (nt Europark Eesti OÜ) tegevuse üle (nt isikuandmete töötlemisel, hagist loobumisel jne). Seadus ei luba õiguskantsleril teha ka järelevalvet kohtu tegevuse üle sisulisel õigusemõistmisel ega tegeleda asjadega, milles on olemas jõustunud kohtuotsus või toimub samaaegselt kohtumenetlus (kohtute seaduse § 2 lg 2, õiguskantsleri seaduse § 25 lg 2). Seega ei ole õiguskantsleril õigust võtta seisukohta, kuidas konkreetset kohtuasja tuleb sisuliselt lahendada (kas kohtunik peab taanduma või kas hagist loobumine rikub avalikku huvi või mitte). Loodetavasti on selgitustest siiski abi.

Täname, et sellest murest õiguskantslerile teada andsite

Lugupidamisega
/allkirjastatud digitaalselt/

Kristel Lekko
õigusteenistuse juhataja-õiguskantsleri nõunik
õiguskantsleri volitusel

Kristel Lekko 693 8443, Kristel.Lekko@oiguskantsler.ee